

Wyrok z dnia 15 czerwca 1999 r.

II UKN 690/98

Zgodnie z § 22 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie urlopów i zasiłków wychowawczych (Dz.U. Nr 60, poz. 277 ze zm.) prawo do zasiłku wychowawczego przysługuje tylko na okres udzielonego pracownikowi urlopu wychowawczego. W razie wcześniejszego niż termin zakończenia tego urlopu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn ekonomicznych, leżących po stronie pracodawcy, obowiązek wypłaty zasiłku przejmuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który jednak nie jest uprawniony do udzielania dalszego urlopu wychowawczego i przedłużania okresu wypłaty zasiłku wychowawczego.

Przewodniczący: SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Roman Kuczyński (sprawozdawca), Stefania Szymańska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 15 czerwca 1999 r. sprawy z wniosku Wandy M. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w Z. o zasiłek wychowawczy, na skutek kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 4 listopada 1998 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 25 czerwca 1998 r. Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku oddalił odwołanie Wandy M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w Z., odmawiającej prawa do zasiłku wychowawczego w okresie od 1 lipca 1997 r. do 30 czerwca 1998 r., umarżając postępowanie w części zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 lipca 1996 r. do 30 czerwca 1997 r.

Sąd Wojewódzki ustalił, że z wnioskodawczynią został rozwiązany stosunek pracy z powodu upadłości zakładu pracy z dniem 30 kwietnia 1996 r., w której to da-

cie korzystała ona z urlopu wychowawczego udzielonego jej na okres od 8 kwietnia 1995 r. do 30 czerwca 1996 r., wobec czego stosownie do § 22 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie urlopów i zasiłków wychowawczych (Dz.U. Nr 60, poz. 277) pracownikowi, z którym rozwiązano umowę o pracę z przyczyn określonych w przepisach o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy w czasie urlopu wychowawczego przed dniem wejścia w życie tego rozporządzenia (tj. 2 czerwca 1996 r.), prawo do zasiłku wychowawczego przysługuje do upływu okresu, na jaki został mu udzielony urlop wychowawczy.

Wyrokiem z dnia 4 listopada 1998 r. Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku oddalił apelację wnioskodawczynie, dzieląc stanowisko Sądu pierwszej instancji.

Kasacja wnioskodawczynie od powyższego wyroku zarzuca naruszenie prawa materialnego § 22 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1998 r. w sprawie urlopów i zasiłków wychowawczych (Dz.U. Nr 60, poz. 277) i przepisu § 22 ust. 4 tego rozporządzenia w związku z § 15 ust. 2 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych (Dz.U. z 1990 r. Nr 76, poz. 454 ze zm.).

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Kasacja okazała się nieuzasadniona. Stan faktyczny sprawy nie budzi wątpliwości, a kasacja nie zarzuca zaskarżonemu wyrokowi naruszenia przepisów postępowania. Wnioskodawczynie nabyła prawo do urlopu wychowawczego w oparciu o przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych (jednolity tekst: Dz.U. z 1990 r. Nr 76, poz. 454). Zarówno z nazwy tego aktu prawnego, jak i z § 5 ust. 1 rozporządzenia wynika wniosek, że zasiłek wychowawczy jest pochodną udzielenia urlopu wychowawczego i, z pewnym zastrzeżeniem, przysługuje „pracownicy korzystającej z urlopu wychowawczego”. Wynika stąd pierwszy wniosek, że pracownicy nie korzystającej z urlopu wychowawczego zasiłek, co do zasady, nie przysługuje. Przepisy powołanego rozporządzenia utraciły moc z dniem 2 czerwca 1996 r., tj. z dniem wejścia w życie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie urlopów i zasiłków wychowawczych (Dz.U. Nr 60, poz. 277), a kwestię uprawnień pracowników, którzy korzystali z

urlopów wychowawczych w dniu 2 czerwca 1996 r. udzielonych na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r., uregulował wyłącznie przepis § 22 rozporządzenia z 28 maja 1996 r. Do sytuacji, w jakiej znalazła się wnioskodawczynie, zastosowanie ma § 22 pkt 2, który stanowi, że zasady udzielenia urlopu wychowawczego oraz prawa i obowiązki z tym związane określone w rozporządzeniu z 1981 r. stosuje się do pracowników, z którymi umowa o pracę została rozwiązana z przyczyn określonych w przepisach o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy w czasie urlopu wychowawczego przed dniem wejścia w życie rozporządzenia (2 czerwca 1996 r.) – do upływu okresu, na jaki został im udzielony urlop.

Wnioskodawczynie została zwolniona z pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy z dniem 30 kwietnia 1996 r., a więc przed dniem wejścia w życie nowego rozporządzenia. Urlop wychowawczy, z którego korzystała, udzielony jej został do dnia 30 czerwca 1996 r. i tylko do tej daty do wnioskodawczynie stosuje się zasady udzielania zasiłku wychowawczego oraz prawa i obowiązki z tym związane wynikające z rozporządzenia z 1981 r. Ponieważ zaś według tego rozporządzenia prawo do zasiłku wychowawczego przysługiwało tylko pracownicy korzystającej z urlopu wychowawczego, i to z zastrzeżeniem § 7, który - mimo korzystania z takiego urlopu - wyłączał prawo do zasiłku w razie urlopu krótszego niż 3 miesiące oraz sześciu innych przypadkach (przekroczenie dochodu na członka rodziny, umieszczenie dziecka w żłobku itp.), jest oczywiste, że zasiłek po zakończeniu urlopu przysługiwać nie może. Taki też wniosek wypływa z brzmienia § 22 ust. 4 rozporządzenia z 1996 r., który stanowi, że pracownicy pobierający w dniu wejścia w życie rozporządzenia (2 czerwca 1996 r.) zasiłek wychowawczy ustalony na podstawie rozporządzenia z 1981 r., zachowują to prawo na dotychczasowych zasadach do upływu okresu, przez który przysługuje im prawo do zasiłku. Jeżeli zatem okresem, przez który przysługiwało prawo do zasiłku, był według rozporządzenia z 1981 r. tylko okres urlopu wychowawczego, to między omawianym ustępem 4 a ustępem 2 pkt 2 § 22 rozporządzenia z 1996 r. nie istnieje żadna sprzeczność. Z ustępu 4 nie wypływa żadne samoistne prawo do zasiłku wychowawczego, wykraczające poza okres urlopu wychowawczego, z którego to urlopu wynika uprawnienie do zasiłku. Prowadzi to do wniosku, że skoro wnioskodawczynie udzielono urlopu wychowawczego do 30 czerwca 1996 r., z tą datą ustało prawo do zasiłku wychowawczego. Gdyby wnioskodawczynie przed datą wejścia w życie rozporządzenia z 1996 r. złożyła wniosek o

urlop wychowawczy na okres dłuższy niż do 30 czerwca 1996 r. i urlop taki uzyskała - miałyby prawo do zasiłku do końca tego urlopu. Skoro jednak w dacie zakończenia urlopu - 30 czerwca 1996 r. - wnioskodawczyni nie była już pracownikiem, nie mogła uzyskać urlopu, gdyż udziela go aktualny pracodawca. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przejął zamiast pracodawców obowiązek wypłaty zasiłku wychowawczego na okres do końca udzielonego jeszcze przez pracodawcę urlopu wychowawczego, jednakże żaden przepis prawa nie nałożył na organ rentowy obowiązku udzielania dalszych urlopów wychowawczych. Jeżeli zaś, według omawianego § 22 rozporządzenia z 1996 r. prawo do zasiłku wynika bezpośrednio z prawa do urlopu, to z zakończeniem urlopu wychowawczego expiruje prawo do zasiłku wychowawczego, co miało miejsce w przedmiotowej sprawie.

Sąd Najwyższy nie znalazł zatem usprawiedliwionych podstaw do uwzględnienia kasacji i w oparciu o art. 393¹² KPC orzekł jak w sentencji wyroku.

=====